

**SAGEN HELGØ
MEST POPULÆR**

En ny måling viser at 40 prosent av de spurte vil ha Christine Sagen Helgø (H, bildet) som ordfører i Stavanger. 31 prosent vil ha Cecilie Bjelland (Ap).

STAVANGER 2. DEL SIDE 2

**POESIEN VANT,
MENER POET**

Den jærsk poeten Helge Torvund får Aftenbladets kulturpris 2011. Han fikk over 25 prosent av stemmene i leserkåringen.

KULTUR 2. DEL SIDE 31

Stavanger Aftenblad

UKE 35 NR. 202 · 119. ÅRGANG · LØSSALG: KR 20,00 (LEVERT HJEM: FRA KR. 7,60)

www.aftenbladet.no

Legionella-tiltak

NYHETER 1. DEL side 6-7

Spyler for 15 mill. årlig uten effekt

➤ Hvert år blir Stavanger kommunes dusjanlegg gjennomspyldt for 10-15 millioner kroner etter landsdekkende råd fra Folkehelse. En rapport viser at tiltaket ikke virker mot legionella.

FOTO: THOMAS FOSSE

VIKING STADION

7000 på motorshow

Rally-brødrene Solberg, her ved Petter, laget et forrykende show på asfalten på Viking stadion i går.

SPORT 1. DEL SIDE 33

AUSTRALIA

Statoil bommet på gass-boom

Statoil burde hatt prosjekter i Australia, mener analytiker.

ØKONOMI 1. DEL SIDE 16-17

TEATER

Ny Peer Gynt-premiere

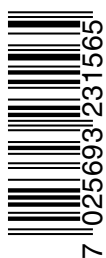
En vital hovedrollefigur gjør at skuespillet «Peer Gynt» har en 135 år lang teatertradisjon.

KULT 3. DEL SIDE 2-3

Is your ambition to work with the best, or be one of them?

Consulting Careers
ibm.com/no/jointheinspiration

Join the inspiration.
Let's build a smarter planet.

➤ Norske kommuner bruker millioner av kroner på å følge Folkehelseinstituttets råd for å hindre legionellasmitte. Men **ny forskning** viser at rådene ikke virker. Stavanger sparer 10–15 millioner kroner årlig på å endre rutiner.

Svindyre legionella-råd virker ikke

STAVANGER

Hver måned går 75.000 liter varmt tappevann rett i sluket i Stavangers svømmehaller, gymsaler og idrettsanlegg. Alle kommunens dusjanlegg gjennomspyles for å hindre oppblomstring av legionellabakterien. Dette koster mellom 10 og 15 millioner kroner årlig, blant annet i strømutfgifter.

En rapport som ferdiggjøres i disse dager viser at gjennomspylingen, som Folkehelseinstituttet har rådet alle landets kommuner å gjennomføre, er meningsløs. Faktisk var det ved prøvetaking ikke mulig å finne tydelige forskjeller mellom anlegg som ble gjennomspylt og anlegg som ikke ble spylt med varmt vann.

Fikk mistanke

I 2001 hadde Stavanger et stort utbrudd av lungesykdommen legionella. Sju mennesker døde. Derfor har kommunen vært opptatt av smittevern mot sykdommen. Men i februar 2007 kom et nytt utbrudd av legionella i Tastahallen.

–Vi hadde en mistanke om statens anbefalinger ikke virket, vi var bekymret, og vi bestemte oss for å undersøke nærmere, sier Espen Svendsen, prosjektleder i Stavanger Eiendom.

Våren 2008 inngikk derfor Stavanger Eiendom et samar-

beid med IRIS (International Research Institute of Stavanger) om et pilotprosjekt, der målet var å finne fram til faktakunnskap om legionellaforebygging i dusjanlegg. Prosjektet er nå avsluttet.

Og – på bakgrunn av resultatene, går rådmannen i Stavanger nå inn for å endre kommunens forebyggingsarbeid.

Tapp før bruk

–Legionellaarbeidet koster tid og ressurser, og derfor er det svært viktig at det faktisk reduserer risikoen for nye utbrudd. En del tiltak som vi dag gjennomfører, vil vi beholde og kanskje bare justere litt. Andre tiltak, blant dem varmtvannsspylingen, vil vi kutte helt ut, fordi forskningen viser at den har liten eller kortvarig effekt. Dette alene vil gi betydelige innsparinger, opp mot 15 millioner kroner årlig, på driftskostnadene, opplyser Svendsen.

Av nye tiltak kommunen vil satse på, er uttapping av det første vannet før dusjing. Forskningen viser nemlig at det å tappe ut det første vannet i dusjslangen og dusjhodet før dusjing, gir en dramatisk reduksjon i antall bakterier. Enkelte dusjer har hatt nivåer opp mot 50.000 enheter per milliliter i det første vannet som tappes, mens dette er redusert til noen få hundre enheter etter et

par hundre milliliter vann. Også temperaturkontroll og overvåking ved hjelp av prøvetaking er blant de nye tiltakene rådmannen nå forslår å innføre i Stavanger.

Stor interesse

Saken om at ny kunnskap endrer kommunens legionellarutiner, er nå ute til politisk behandling i Stavanger.

–Vi har fått anerkjennelse i de politiske miljøene for at vi tok dette initiativet og fikk undersøkt om de vedtatte sannhetene stemte. Kommunen har finansiert deler av forskningen, men disse pengene har vi allerede spart inn, sier Svendsen.

Forskningen kan også gi andre kommuner mulighet til å spare store summer. Etter at saken er ferdig behandlet politisk, vil kommunen informere sentrale myndigheter, som de også har hatt tett dialog med underveis.

–Siden forskningen viser at noe som er anbefalt nasjonalt ikke har effekt, bør rådene kanskje trekkes tilbake. Det er også planlagt at forskningsrapporten skal publiseres internasjonalt, sier Svendsen.

Skepsis hos Folkehelse

Mange kommuner har investert i kostbare systemer for å kunne gjennomføre de nasjonale anbefalingene

om legionellaforebygging. Stavanger har holdt tilbake noen investeringer. Truls Krogh, direktør ved avdeling for vannkvalitet ved Nasjonalt Folkehelseinstitutt, er skeptisk til at Stavanger vil erstatte varmtvannsspylingen med uttapping av det første vannet i dusjene.

–Vi vet at gjennomspylingen har vært en vanskelig prosedyre å få gjennomført mange steder, og i mange tilfeller har kommuner måttet finne andre metoder for å bekjempe legionellabakterien. Men dessverre innebærer disse metodene bruk av kjemikalier, og det vil vi ikke anbefale. Det å bare tappe ut det første vannet før dusjing, er ikke godt nok. Det vil fremdeles være legionellabakterier igjen i veggene i rørene, og det er ingen garanti for at disse ikke senere samme dag vil løsne. Dette kan gjøre utsatte grupper syke, sier Krogh.

Han understreker at han ikke kjenner hele innholdet i forskningen fra Stavanger.

–Derfor er det også vanskelig for meg å ha en holdning til den og de endringene den eventuelt kan medføre. Men vi skal lese rapporten, og hvis det er noe der vi kan lære av, lærer vi. Vi er ikke fastlåste, sier Krogh.

SIV HELEN KVALVÅG

siv.helen.kvalvaag@aftenbladet.no

Spørsmål

Hva er legionella?

➤ Legionella pneumophila er en bakterieslekt som forårsaker en infeksjonssykdom; legionærsyken. Den ble oppdaget i 1976 ved et utbrudd på et hotell i Philadelphia i USA. 182 mennesker ble syke, 29 døde. Bakterien finnes i naturen, men kan blomstre opp og dermed bli farlig. For at dette skal skje, kreves langvarig stillstand i fuktighet, samt temperaturer opp mot 40 grader.

Hva er symptomene?

➤ Smittede kan få hodepine, muskelsmerter og bli slappe. I løpet av få dager vil sykdomsforløpet utvikle seg til høy feber, meget ondartet lungebetennelse, magesmerter og diaré. Røntgen av lunger vil ofte vise fortenninger.

Hvordan smitter det?

➤ Legionella smitter ikke direkte fra menneske til menneske. Man smittes ved at man puster inn damp eller vann som er blitt til støv som inneholder bakterien.

➤ Kjente smittekilder er kjøletårn, store ventilasjonsanlegg, resirkuleringsanlegg, boblebad og bade- og dusjanlegg. Forskere har også advart mot sparedusj som en mulig smittekilde.

➤ Hvert år smittes rundt ti nordmenn av legionella. De aller fleste av disse blir syke etter hotellopphold i utlandet.

➤ Sykdommen bryter ut to til ti dager etter smitte, vanligvis fem til seks dagerr.

Hvem kan bli smittet?

➤ Bare et fåtall av dem som blir smittet av legionella, blir syke.

➤ Unge og friske mennesker vil klare et angrep bra, mens eldre og svekkede mennesker er i faresonen.

Kan det forebygges?

➤ Bakterien tåler ikke temperaturer over 60 grader. Dersom termostaten på varmtvannsberederen stilles så høyt eller høyere, vil bakterien dø. Jo høyere temperatur, desto fortere dør bakterien.

➤ Dersom mulige smittekilder i tillegg rengjøres og desinfiseres jevnlig, vil ikke bakterien trives.

ⓑ for BLU – Boliglån for unge.

Gode nyheter til deg mellom 18 og 33 år.

Velkommen innom for en prat, eller ring oss på 04800 – hele døgnet, alle dager.

DnBNOR
Bank fra A til Å

dnbnor.no

T&L

Priseksempel Boliglån Ung (BLU)
Eff.rente 3,49 %, 2 mill., 0/25 år. Totalt: 2.982.597. Gjelder helkunder under 34 år med lån i DnB NOR Boligkreditt.
Prisen er per 20.05.11 og kan bli endret.